

Crimineel gedrag

• EINDREDACTIE : PETER KNIPPELS, BLOEMBOLLENKEURINGSDIENST
 • FOTO'S : BLOEMBOLLENKEURINGSDIENST

Crimineel gedrag, een krantenkop die je helaas maar al te vaak tegenkomt anno 2005. Dat hoeft toch niet genoemd te worden zou je denken in een vakblad waarin het gaat over bloembollen. Niets is minder waar, zolang er sprake is van tulpenteelt worden de telers al geconfronteerd met 'dieven'. En hier wordt niet de beroemde gestolen zwarte tulp uit de klassieke roman van Alexandre Dumas (La Tulipe Noire) bedoeld. Nee, het gaat hier om 'een dief in de nacht', een ongenode gast in een partij tulpen. Een dief die uiteindelijk de opbrengst van leverbaar steelt en zorgt voor een economisch waardeloze partij tulpen.

Tulp en dieven

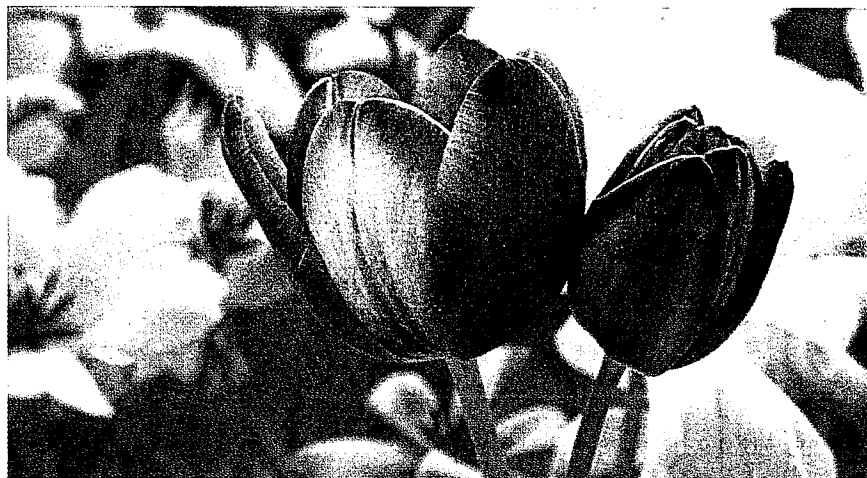
In de tulpenteelt komen verschillende typen dieven voor. De meest voorkomende zijn:

- de 'bruine dief' met een vaalbruine bloemkleur en een wat eige bloemvorm, waarvan de niet-bloeiërs abnormaal grote loofbladen vormen, met nogal specifiek de rechte kant aan de ene zijde van het blad;
- de 'roze dief' waarbij de bloem semi-liebloemig en roze is. Het blad ziet iets zilver/blauw waarbij het stengeldeel vlak bij de bol bruin van kleur is;
- de rode dief laat zich het meest zien in de vorm van niet-bloeiërs met lang wat lichter groen en vooral slapper blad. Deze dief geeft het minste aantal klisters.

De vraag is of elke cultivar kans loopt op dieven. Deze vraag wordt nog steeds gesteld, maar is eigenlijk niet relevant. Als er niet op wordt geselecteerd zal een partij er vroeg of laat onder lopen. In de praktijk wordt gesteld dat de ene cultivar wat meer "diefgevoelig" is dan de ander. Dit komt niet door een makkelijker degeneratie maar heeft met het onderscheid tussen dief en cultivar te

Bruine dief

Bruine dief in 'Golden Apeldoorn'

maken. In 'Christmas Marvel' en mutanten komt veelal de roze dief voor, in 'Apeldoorn' de bruine dief.

De teler moet er op bedacht zijn dat hij niet klaar is met het verwijderen van de bloeiende dieven. Een veelvoud bloeit niet. Deze zitten in het ondereind en komen dus weer in het plantgoed terecht. In principe zijn dieven het hele seizoen te zien. De praktijk leert dat in de eerste selectie er toch hoofdzakelijk op virus wordt gekeken. Vroeg beginnen met selectie op dieven heeft het meeste rendement. Zeker nu in de nettenteelt

De dief in 'Mieke Telkamp' is al vroeg te zien

het vlak voor rooien uitsteken niet meer gebeurt. Naar meer aspecten tegelijk kijken blijft moeilijk. Tijdens de bloei is het zaak de vaak iets latere en onder het gewas zittende bloeiende dief te onderkennen. Het is een prima zaak om na de bloei te letten op niet-bloeiërs. Steek ze uit of vernietig ze met het selectiepistool, waarbij het belangrijk is er op te letten om behalve het hoofdblad ook de zijspruiten goed te raken. De chemische selectie moet voor 1 juni zijn afgerond. Na dit tijdstip is het resultaat onvoldoende. Aftrekken heeft geen enkele zin. Volgend jaar is het aantal dieven dat terugkomt verveelvoudigd.

Enkele cultivars met daarin meest voorkomende dief zijn:

Roze dief: 'Abra', 'Shirley', 'Pink Diamond', 'Redwing', 'Yokohama'

Bruine dief: 'Mrs. John Scheepers' en mutanten, 'Monte Carlo', 'Apricot Beauty'

Roze en bruine dief: parkiettulpen, 'Arie Hoek', 'Ad Rem'

Hollandse irissen

In Hollandse irissen kunnen verschillende virussen voorkomen. In deel 2 van Ziekten en Afwijkingen bij bolgewassen dat in 1995 door het toenmalige LBO is uitgegeven staan ze beschreven. Op twee van deze virussen keurt de BKD: irisgrijsvirus en irisbontvirus.

Irisgrijsvirus kent als symptomen lichtgroene tot geelgroene eilandjes in het geel. Deze beelden lopen door tot onder het grondoppervlak. Irisbontvirus geeft gele spikkels, die niet doorlopen onder grondoppervlak.

Op basis van praktijkervaringen kunnen de volgende tips worden gegeven:

- start afhankelijk van seizoen en cultivar vanaf begin april met selecteren, beginnend met grofbolligen gevolgd door de fijnbolligen.
- loop 'Professor Blaauw' typen zoals 'Hildegard' en 'White Bridge' wat later na vanwege bontbeelden. Dit is koubont van irismozaiekvirus. Er wordt later geselecteerd op grijs en bontvirus.
- de meeste viruszieke planten komen voor in de ronde maten 6-7 gegroeid uit fijn plantgoed van het voorgaande jaar.
- als de bloemknop in de plant boven de grond komt wordt de virusselectie afgesloten, omdat er dan bloiebont beelden in de plant komen.
- luisbestrijding is erg belangrijk. Voer deze bestrijding uit volgens het geldende advies tot de roottijd.
- beoordeel of het nodig is om een par-

"National Velvet" produceert veel plantgoed

tij na te lopen. Gebruik onder andere de uitslag van de opplantmonsterkeuring als handvat.

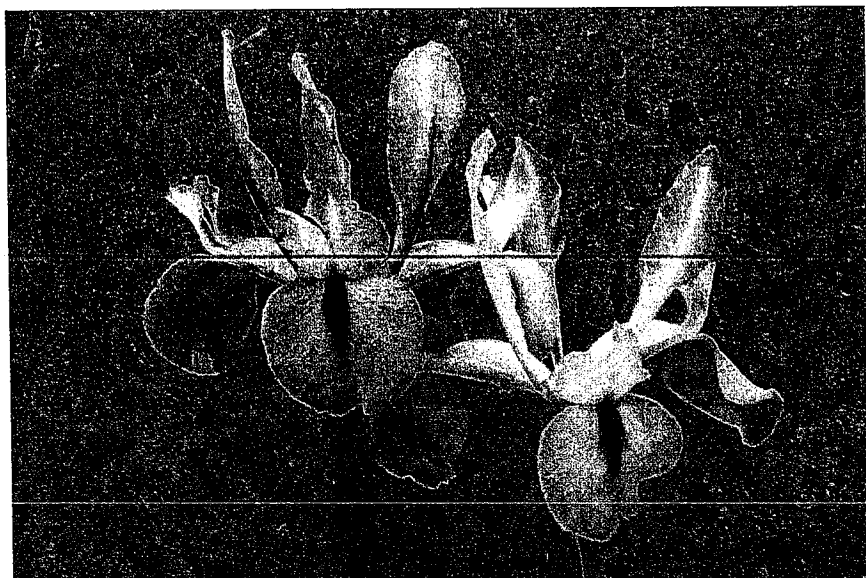
RASZUIVERHEID

Te velde staande partijen bloeien normaliter beperkt. Hierdoor is het raszuiver houden van een partij een kritisch aandachtspunt, met name bij grofbollige cultivars. Enkele tips:

- start een selectiepartij. Doe dit door in voorgaand jaar de bloeiende dwalingen en mutanten te verwijderen uit de partij, en met deze geblode bollen een selectie te beginnen.

- alternatief is leverbare bollen voor het planten een bloeibehandeling geven en hiermee een selectie partij te beginnen.
- vergeet niet de niet-bloeiende planten (grofbollige met grof blad in fijnbolligen) te verwijderen.

Frequent voorkomende dwaling is een donkerpaarse cultivar in 'Telstar'. Deze bloeit later. In grofbollige en fijnbollige rassen komt 'National Velvet' voor. In grofbolligen waart een valse 'Hildegard' rond. Probleem van 'National Velvet' is dat deze veel plantgoed geeft. Bij 'Ideal' en mutanten geeft de teruglopende 'Wedgwood' problemen.

Mutant 'White Wedgwood' (links) en 'White Wedgwood'

Irisgrijsvirus in 'Blue Magic'